

Veljmiesklubin kirjapiiri 8.11.2022
Kirsi Vähäkangas

Juhani Karila: Pienen hauen pyydystys

Tämä kiehtova tarina kertoo Itä-Lapista ja sen ihmisistä, varsinkin Elina Ylijaakosta. Kirja sisältää paljon vuoropuhelua, josta kaikki Itä-Lapin murteella. Kieli tuntuu luontevalta ja erittäin mukavalta lukea, sekä murre, että yleiskielellä kirjoitettu muu teksti. Ilmaisuu on jopa runollista: ”Lapin idea on koon ja tyhjyyden yhdistelmässä.” Luontoon liittyvä mystiikka ja erikoiset tyypit tekevät kirjasta eräänlaisen aikuisten sadun, kuten kirjaa ehdottanut Venni Maunula etukäteen sanoi. Itse saduista pitävänä tämä oli minulle yksi kirjan kiinnostavuutta lisäävä asia! Kirjan alkuun sisältyvää kuvausta Itä-Lapista ihmeteltiin kirjapiirissä: ”Tyhmä Itä-Lappi. Suo ja sääsket. Ei kiinnosta ketään. Paitsi meitä.” Toisaalta, kuka tietää mitään Itä-Lapista? Minä en ainakaan tiennyt, esimerkiksi juuri tuo Itä-Lapin murre oli minulle täysin uusi tuttavuus.

Tarina on täynnä myyttejä ja hirviöitä: ”Myytit, ne syövät pelkoa. Niistä tiivistyy hirviöitä...” Turvemöröt kiskovat ihmisiä suohon. Raitajalat ”ovat isoja kuin helikopterit. Semmoinen kanalja tempaisee aikuisen ihmisen ylälmoihin, työntää piikin silmään ja ryystää sisuskalut ulos.” Tärkein otus on Seiväslammessa asuva hauki, joka veden laskettua on jäänyt loukkuun ja syönyt kaikki muut kalat. Tämä toistuu joka vuosi, ja jää sellainen mielikuva, että se sama hauki palaa joka vuosi lampeen, varsinkin kun hauen asuttama lampi mainitaan tienä toisiin ulottuvuuksiin, joiden välillä hauki liikkuu. Lammessa asuu myös Näkki, veden henki ja joessa jokiraukkoja, jokeen hukkuneita eläviä kuolleita. Metsien eläviä ovat Peijooni, älykäs, voimakas ja ilkeä eläinhahmo ja Moukku-Olli, joka joskus oli ihminen, mutta on muuttunut puista, sammaleista ja kukista muodostuneeksi olioksi, joka kasvaa jättiläiseksi. On vielä Meteli, taisteleva hirviö, Para, rakennettu ihmisen muotoinen, joskus hautausmaalta kaivettuja ihmisen osia sisältävä taikakalu, Haltija, joka vain mainitaan ja Hattara, paha henki. Hattaran alkuperä on mielenkiintoinen. Se syntyi vuonna 1561 Paracelsuksen oppilaan, Giacomo de Medicin alkemian laboratorion räjähdyksessä säilyneestä savuavasta rippusesta de Medicin sielua. Se, miten Hattara päätyi Suomeen, on satu sinänsä...

Ja kunnon sadussa tarvitaan tietenkin noita. Elinan äiti Marke on ollut syntymästään saakka noita, joka yhden ukon kertoman mukaan ”sattu syntymään keskelle jumalanilimaa ja vielä semmosessa kohassa planeettain paikkaa, jossa väki rymisteli maalimoitten halaki niin, että kipunat sinkosi. Maa köyrysi ko meren maininki eikä väki väistänyt ihmislasta, vaan ajeli läpitem niin että humahti. Ja väki kärventi ja poltti siitä kaiken sen viattomuuden joka on meidän muitten siunaus syntymässä, ja latasi sen yltä päältä taikavoimilla ja maakisilla kyvyillä ja sillä lailla se oli paha noita ensi parkaisustaan lähtien.” Äidin noituudesta epäillään siirtyneen pahaa myös tyttäreen. Jonkinlainen kirous tuntuu Elinaa seuraavankin. Myös lähes lapsuudesta alkanut rakkaustarina Elinan ja Jousian välillä tuntuu kärsivän tästä. Tarkoituksella jätän tarinan tapahtumat kertomatta koska en ole varma käsitinkö kaikkea (!!!) ja toiseksi, ei olisi hauska lukea kirjaa, josta jo etukäteen tietää liikaa. Lukekaa! Satuhahmojen lisäksi kirjassa on mielenkiintoiset ihmiset ja tapahtumat!

Kirjapiiriin osallistui viisi ihmistä. Kukaan kirjan lukenut ei lukukokemustaan katunut. Tämä on yksi kirjapiirin antoisimpia asioita: Saa tutustua kirjoihin ja kirjailijoihin, joista ei muuten varmaan olisi koskaan kuullutkaan. Keskustelu kirjasta liikkui taas maan ja taivaan välillä. Pieni kirja (280 s.) oli keskustelunkin kannalta antoisa!